

Socialförsäkringsutskottets betänkande

1982/83: 25

om vissa studiesociala frågor (hälsovård för högskolestuderande, gymnasieelevers resor och återbetalning av studiemedel) (prop. 1982/83: 129) samt Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande (prop. 1982/83: 100)

Propositionerna

Proposition 1982/83: 129

I proposition 1982/83: 129 har regeringen (utbildningsdepartementet) föreslagit riksdagen

dels att

1. anta förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349),
2. besluta att till *Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande* för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 3 220 000 kr.,

dels att godkänna vad som föreslagits

3. beträffande studerandehälsovårdens inriktning och organisation,
4. om resetillägg för gymnasieelever,
5. om tillfällig premie vid förtida återbetalning av studiemedel.

Propositionen innehåller förslag om den framtida utformningen av hälsovård för högskolestuderande.

Tyngdpunkten inom studerandehälsovården föreslås ligga på förebyggande, sociala och kurativa insatser. Motionsidrotten ingår som en del av den förebyggande hälsovården. De studerandes behov av somatisk och psykiatrisk sjukvård får däremot huvudsakligen tillgodoses inom ramen för den offentliga hälso- och sjukvården.

De studerande föreslås behålla ansvar och huvudmannaskap för hälsovården för högskolestuderande vid statliga högskoleenheter. Högskoleenheterna ges ett större inflytande över verksamheten. Dessa skall sluta avtal med studerandesammanslutningar som genom avtalen blir berättigade till statsbidrag på vissa villkor.

Medlen till studerandehälsovården samlas under ett anslag under utbildningsdepartementets huvudtitel.

Skolhälsovården inom den kommunala delen av högskolan föreslås bibehållas i oförändrat skick.

Universitets- och högskoleämbetet blir central myndighet för all studerandehälsovård fr. o. m. den 1 juli 1984. Den nya statsbidragsförordningen föreslås träda i kraft fr. o. m. budgetåret 1985/86.

I propositionen läggs vidare fram förslag som rör resetilläggen inom studiehjälpen. De medel som i 1983 års budgetproposition beräknats för sådana resetillägg omvandlas till ett riktat statsbidrag till länshuvudmännen. Länshuvudmännen skall, för att få tillgång till statsbidraget, ansvara för de dagliga resorna till och från skolan för de studiehjälpsberättigade eleverna inom resp. ansvarsområde.

Centrala studiestödsnämnden skall även i fortsättningen svara för ersättningen till svenska elever som är bosatta och studerar utomlands.

Det nya statsbidraget föreslås utgå fr. o. m. den 1 juli 1983.

Slutligen innehåller propositionen förslag om att studiestödslagen skall förses med ett tillägg, vari regeringen bemyndigas att för viss angiven tidsperiod bevilja en högre premie än nu vid förtida frivillig återbetalning av studiemedel.

De i propositionen framlagda lagförslagen finns intagna i bilaga.

Proposition 1982/83:100

Regeringen har i proposition 1982/83: 100, bil. 10 (utbildningsdepartementet) under litt G. Studiestöd m. m., anslaget G 8 föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande för budgetåret 1983/84 beräkna ett förslagsanslag av 5 720 000 kr.

Motioner

Motioner väckta med anledning av proposition 1982/83: 129

I motion 1982/83: 2354 av Kerstin Göthberg m. fl. (c) hemställs

1. att riksdagen avslår regeringens förslag om riktat statsbidrag till länshuvudmännen, samt
2. att riksdagen hos regeringen hemställer om förändring av resetilläggen för gymnasieelever till ett riktat bidrag till primärkommunerna.

I motion 1982/83: 2360 av Ingrid Sundberg (m) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om att i motionen anförda synpunkter beaktas vid fastställande av reglerna för resetillägg för gymnasieelever.

I motion 1982/83: 2368 av Jörgen Ullenhag (fp) och Kenth Skårvik (fp) hemställs

1. att riksdagen fastställer att det nya statsbidragssystemet skall gälla från budgetåret 1984/85,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om studiebidragsberättigade elever som bor och studerar utomlands.

Utskottet

Inledning

I förevarande proposition 1982/83: 129 läggs förslag fram rörande den framtida utformningen av hälsovården för högskolestuderande. Propositionen innehåller vidare förslag till ändrade bestämmelser för ersättning för gymnasieelevernas resor, förslag om tillfälligt förhöjd premie vid förtida återbetalning av studiemedel samt vissa anslagsfrågor för budgetåret 1983/84.

Utskottet, som nedan under skilda rubriker behandlar de olika förslagen i propositionen och de motioner som föranletts av denna, behandlar i samband med anslagsfrågorna även proposition 1982/83: 100, bilaga 10, G 8.

Studerandehälsovården

År 1967 beslutade riksdagen om *inriktningen* av den nuvarande studerandehälsovården inom den statliga delen av högskolan (prop. 1967:48, SU 1967: 96 och rskr 220). Den principiella utgångspunkten för riksdagsbeslutet var att de studerande skulle tillförsäkras samma möjligheter till hälso- och sjukvård som övriga medborgare, men att de inom studerandehälsovården skulle ges speciella möjligheter till vård av psykiska och psykosomatiska sjukdomar som kunde ha samband med studiemiljön. Vidare betraktades motionsidrotten som en väsentlig del av den förebyggande hälsovården.

Departementschefen anför i propositionen att den nuvarande studerandehälsovården i alltför stor utsträckning har inriktats mot somatisk och psykiatrisk sjukvård. Behovet av att ha sådan vård speciellt för studerandegrupperna har samtidigt minskat p. g. a. den offentliga hälso- och sjukvårdens utveckling och det förbättrade utomlänsavtalet. I propositionen föreslås därför att den offentliga sjukvården i huvudsak skall tillgodose de studerandes behov av somatisk och psykiatrisk sjukvård medan studerandehälsovården i första hand skall inriktas på förebyggande hälsovård och sociala och kurativa insatser. Studerandehälsovården skall således vara ett komplement till den offentliga vården i syfte att främja de studerandes hälsa i den speciella miljö som högskolan utgör.

Utskottet finner ingen anledning till erinran mot propositionens förslag i denna del.

Vad gäller *organisationen* av studerandehälsovården inom statlig högskoleutbildning bedrivs denna verksamhet i dag i de studerandes egen regi. Vid flertalet högskoleenheter finns en mer eller mindre välutbyggd studerandehälsovård och på de större högskoleorterna finns också en organiserad motionsidrott för studerande. Kostnaderna för denna verksamhet täcks till ca hälften med statsbidrag och i övrigt med bidrag från studerandeorganisationerna och med avgifter. Inom den kommunala delen av hög-

skolan omfattas praktiskt taget alla studerande av skolhälsovården. Huvudmannaskapet för skolhälsovården är knutet till huvudmannaskapet för utbildningen och den finansieras i sin helhet av huvudmannen.

I propositionen föreslås att de studerande genom sina sammanslutningar skall behålla ansvaret och huvudmannaskapet för studerandehälsovården och motionsidrotten. För att tillse att verksamheten får den inriktning som redovisats ovan skall de statliga högskoleenheterna på resp. ort få beslutanderätt i fråga om statsbidrag. En förutsättning för att statsbidrag skall utgå är att en studerandekår eller en sammanslutning av studerandekårer sluter avtal med berörd högskoleenhet om hälsovårdens närmare inriktning och omfattning. I dessa avtal bestäms också vilka studerande som skall ha tillgång till hälsovården. För den kommunala delen av högskolan skall skolhälsovården bibehållas oförändrad. Det centrala myndighetsansvaret för den hälsovårdande verksamheten, som i dag är splittrat på skolöverstyrelsen (SÖ) och socialstyrelsen, föreslås överfört till universitets- och högskoleämbetet (UHÄ).

Utskottet biträder propositionen även i nu behandlad del.

Finansieringen av studerandehälsovården och motionsidrotten sker som ovan nämnts med dels statsbidrag, dels de studerandes egna bidrag, dels ock bidrag från kommuner och landstingskommuner. För budgetåret 1980/81 fördelade sig bidragen på följande sätt. Statsbidrag utgick med ca 8,5 milj. kr., de studerande bidrog med ca 6 milj. kr. och bidragen från kommuner och landstingskommuner uppgick till ca 1,1 milj. kr. Statsbidragen är i dag splittrade på flera anslag och huvudtitlar. Ersättning för läkarvård utgår ur anslaget Bidrag till sjukförsäkringen under socialdepartementets huvudtitel. Vidare utgår medel ur anslaget Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande och ur vissa högskoleanslag under utbildningsdepartementets huvudtitel. Slutligen utgår medel till motionsidrotten ur anslaget Stöd till idrotten under jordbruksdepartementets huvudtitel.

Enligt propositionen skall ett nytt reservationsanslag för studerandehälsovård inrättas under utbildningsdepartementets huvudtitel. Anslaget skall ersätta det nuvarande anslaget Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande. Till anslaget skall även föras medel från anslaget Bidrag till sjukförsäkringen under socialdepartementets huvudtitel. Från det nya anslaget skall medel utgå för studerandehälsovård på samtliga berörda orter. Medlen fördelas på berörda högskoleenheter i huvudsak med hänsyn till antalet studerande på resp. ort. Beträffande medel till motionsidrotten föreslås ingen anslagsförändring. De föreslagna anslagsförändringarna skall enligt departementschefen bidra till att utveckla studerandehälsovården i överensstämmelse med de uppställda målen. I propositionen förutsätts att såväl de studerande som landstingskommunerna och kommunerna även i fortsättningen skall bidra till verksamheten.

Utskottet har ingen erinran mot propositionen i nu behandlad del.

Departementschefen anför i propositionen att det nya anslaget för studerandehälsovård inte bör inrättas förrän de föreslagna förändringarna beträffande inriktning och organisation är genomförda. I propositionen föreslås mot denna bakgrund att förslaget om nytt statsbidragssystem skall genomföras fr. o. m. budgetåret 1985/86. UHÄ föreslås bli central myndighet för studerandehälsovården fr. o. m. den 1 juli 1984.

I motion 2368 av Jörgen Ullenhag och Kenth Skårvik begärs i yrkande 1 att riksdagen beslutar att det nya statsbidragssystemet för studerandehälsovården skall träda i kraft fr. o. m. budgetåret 1984/85. Motionärerna anför att den föreslagna förändringen av verksamhetens inriktning är angelägen och med hänsyn till att det förändrade statsbidragssystemet är en förutsättning härför bör man inte som föreslås i propositionen dröja med ikraftträdandet till budgetåret 1985/86. Motionärerna framhåller att det på vissa orter redan i dag finns en välutvecklad studerandehälsovård och enligt motionärerna borde man på dessa orter redan från budgetåret 1984/85 ges möjlighet att verka i enlighet med den föreslagna inriktningen.

Utskottet delar departementschefens uppfattning om att de föreslagna förändringarna beträffande inriktning och organisation bör genomföras innan det nya anslaget inrättas. Riksdagen beslutade under hösten 1982 att alla studerande vid samtliga högskoleenheter skall ha obligatoriskt medlemskap i studerandesammanslutning (prop. 1982/83: 27, UbU 1982/83: 9 och rskr 62). Med hänsyn till att detta beslut, som är en viktig förutsättning för den föreslagna organisationen av studerandehälsovården, fattats så nyligen är det enligt utskottets bedömning inte rimligt att anta att organisationsförändringarna kan genomföras i sådan tid att det nya statsbidragssystemet kan träda i kraft redan budgetåret 1984/85. Utskottet anser sig inte heller kunna förorda ett tidigare ikraftträdande för vissa högskoleorter med hänsyn till de svårigheter, som därvid skulle uppkomma såväl administrativt som anslagsmässigt. Med det anförda biträder utskottet propositionens förslag och avstyrker följaktligen bifall till motionen 2368, yrkande 1.

Gymnasieelevernas resor

Inom ramen för studiehjälpssystemet utgår bl. a. resekostnadsersättning till elever i gymnasial utbildning som gör dagliga resor mellan hemmet och skolan. Ersättningen har formen av ett tillägg till studiebidraget och utgår enligt särskilda regler som bl. a. innehåller krav på resväg av viss längd. Resetilläggen är maximerade och administreras av skolförvaltningarna, som rekviderar ersättning för utgivna belopp från centrala studiestödsnämnden (CSN). CSN utfärdar också föreskrifter om hur bestämmelserna om resetillägg i studiestödslagen (1973: 349) och studiestödsförordningen (1973: 418) bör tillämpas. Resetillägget betalas ut till eleven (eller målsman). Eleven planerar själv sitt resande.

I propositionen föreslås att de medel som i budgetpropositionen beräknats för resetillägget omvandlas till ett riktat statsbidrag till länshuvudmän-

nen som skall ansvara för de dagliga resorna till och från skolan för de studiehjälpsberättigade eleverna. CSN skall fördela dessa medel till läns-huvudmännen, som lämnar nämnden nödvändigt underlag för denna för-delning. Framställning om medel för kommande budgetårs statsbidrag görs av CSN. En årlig kostnadsprövning bör liksom hittills ske. Bakgrunden till förslaget är att förutsättningarna för planering av elevernas resor till och från skolan har förändrats genom tillkomsten av läns huvudmän enligt lagen (1978:438) om huvudmannaskap för viss kollektivtrafik. De bestä-melser som i dag reglerar resetilläggen är emellertid inte anpassade till ett sådant system. I de län där huvudmän och skolförvaltningar har tagit på sig ett ansvar för att planera och anordna reseservice har därför ett byråkra-tiskt system byggts upp bl. a. för att via fullmakt från bidragsmottagarna föra över resetilläggen till läns huvudmännen. Fr. o. m. den 1 juli 1983 kommer läns huvudmän för den lokala och regionala kollektivtrafiken att finnas i samtliga län. Kommunerna och landstingskommunen i resp. län svarar för läns huvudmännens verksamhet som kan drivas som kommunal-förbund eller i form av aktiebolag där samtliga aktier ägs av landstingskom-munen och kommunerna. Departementschefen anför i propositionen att de föreslagna förändringarna av resetilläggen kommer att medföra betydande administrativa vinster för såväl CSN som länsbolagen. Vidare kommer elevernas resebehov att bli bättre tillgodosett och de slipper också göra kontantutlägg vid biljettköp. Fördelningen av det riktade statsbidraget bör enligt propositionen göras med utgångspunkt i vad som utgått i resetillägg inom resp. huvudmans område under budgetåret 1981/82. Departements-chefen förutsätter därvid att fördelningen för budgetåret 1983/84 görs på ett sådant sätt, att det inte inom någon huvudmans område utgår mindre statligt stöd till gymnasieelevernas resor än vad som skulle ha varit fallet vid ett bibehållande av det nuvarande systemet. CSN kan vid fördelningen ta hänsyn till exempelvis de senaste årens taxe- och elevutveckling och efter inhämtande av synpunkter från landstings- och kommunförbunden göra önskvärda justeringar. Fördelningen av medel för kommande budget-år kan göras på grundval av erfarenheter från budgetåret 1983/84.

I motion 2354 av Kerstin Göthberg m. fl. yrkas avslag på propositionens förslag om riktat statsbidrag till läns huvudmännen och motionärerna begär i stället att resetilläggen omvandlas till ett riktat statsbidrag till primärkom-munerna. Enligt motionärerna är det angeläget att få till stånd en samord-ning mellan gymnasieelevernas resor och skolskjutsar för grundskoleele-verna och en sådan samordning skulle enligt deras mening främjas om statsbidraget utgick till primärkommunerna. Den samordning som då skul-le kunna skapas skulle också enligt motionärerna vara till fördel för de elever som inte kan utnyttja läns huvudmännens kollektivtrafikservice. Vidare framhåller motionärerna att deras förslag skulle medföra att sed-vanliga kommunala likställighetsprinciper blir tillämpliga vilket skulle in-nebära hel kostnadstäckning för de elever som bor vid sidan av kollektiv-trafiksystemet.

Enligt vad utskottet erfarit har i samband med beredningen av ärendet om riktat statsbidrag till länshuvudmännen för gymnasieelevernas resor även beaktats möjligheten att ge statsbidrag som ett riktat bidrag till primärkommunerna. Det visade sig emellertid innebära ett betydligt mer komplicerat system än det i propositionen föreslagna. Med hänsyn till det stora antalet kommuner i landet är det mycket svårare att fördela tillgängliga medel på ett något så när rättvist sätt mellan kommunerna. Förändringarna år från år kan också förutsättas bli betydande. Detta skulle innebära ett stort administrativt merarbete för CSN och förmodligen skulle den administrativa besparingen på central nivå därigenom minska avsevärt. Härutöver skulle det, under förutsättning att länsbolagen kommer att ha hand om de flesta gymnasieelevers resor genom kollektivtrafiken, bli betydande administrativa problem på lokal nivå, när kommunernas statsbidrag skall komma länsbolagen till del. Utskottet vill utöver de synpunkter som anförts ovan också framhålla att med det system som föreslagits i propositionen finns inget som hindrar kommunerna från att i samråd med länsbolaget göra en samordning av exempelvis gymnasie- och grundskoleelevers resor. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motion 2354. Utskottet, som i likhet med departementschefen förutsätter att fördelningen av det riktade statsbidraget för budgetåret 1983/84 görs på ett sådant sätt att det inte inom någon huvudmans område utgår mindre statligt stöd till gymnasieelevernas resor än vad som skulle ha varit fallet vid ett bibehållande av det nuvarande systemet, tillstyrker propositionens förslag i nu behandlad del.

Med hänsyn till att det inte kommer att vara möjligt för länshuvudmännen att erbjuda samtliga elever kollektivtrafikservice har i propositionen föreslagits att huvudmannen får avgöra om en elevs resor skall göras med kollektivtrafik som huvudmannen svarar för, med annan kollektivtrafik eller, om möjligheter att resa kollektivt saknas, på annat sätt. Elever som åsamkas kostnader för sina resor till och från skolan skall ersättas för detta av huvudmannen.

Ingrid Sundberg anför i motion 2360 att kollektivt resande i vissa fall ur tidsaspekt kan vara mycket oförmånligt för eleven. Hon anser därför att huvudmannen vid avgörande av resesätt bör beakta också den enskilde elevens önskemål med hänsyn till bostadsorten och uppkommen tidsvinst. Motionären begär ett uttalande av riksdagen om att regeringen vid fastställande av reglerna för resetillägg beaktar dessa synpunkter.

Genom att omvandla de individuella resetilläggen för gymnasieelever till ett riktat statsbidrag till länshuvudmännen har staten flyttat över ansvaret för gymnasieelevernas resor till kommuner och landsting. Någon detaljreglering av bestämmelserna från regeringens sida är därför inte avsedd. Utskottet vill dock erinra om att en förutsättning för propositionens förslag om ett förändrat system för ekonomisk ersättning för gymnasieskolelevernas resor var att elevernas resemöjligheter inte skulle få försämrats. Mot

bakgrund av det anförda anser utskottet att någon riksdagens åtgärd med anledning av motion 2360 inte är påkallad.

Ersättning för resekostnader till gymnasieelever som är svenska medborgare och studerar utomlands skall enligt propositionen även fortsättningsvis kunna utgå enligt särskilda regler som fastställs av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Dessa ärenden bör även fortsättningsvis handläggas hos CSN.

I motionen 2368 av Jörgen Ullenhag och Kenth Skårvik begärs i yrkande 2 ett uttalande från riksdagen om att CSN i fortsättningen speciellt bör uppmärksamma situationen för studiehjälpsberättigade elever som bor och studerar utomlands med hänsyn till att devalveringen påverkat deras studiehjälp.

Utskottet, som förutsätter att CSN vid prövningen av ersättning för resekostnader på studieorten för denna grupp av elever liksom hittills utgår från de faktiska resekostnaderna, anser inte att någon särskild åtgärd från riksdagens sida är påkallad med anledning av motion 2368 yrkande 2.

Tillfälligt förhöjd premie vid förtida återbetalning av studiemedel

Enligt gällande bestämmelser, 8 kap. 57 § studiestödslagen, utgår viss premie om man gör frivilliga återbetalningar av studiemedel i förtid. Premien innebär i korthet, att det i förtid inbetalda beloppet förhöjs med en tiondels procent för vart och ett av de år som återstår till och med det år då den återbetalningsskyldige fyller 65 år, dock högst med tre och en halv procent.

I propositionen föreslås att studiestödslagen förses med ett tillägg, vari regeringen bemyndigas att för viss angiven tidsperiod tillämpa förmånligare regler vid förtida återbetalning av studiemedel än vad som nu gäller. De förmånligare reglerna skall gälla endast den för vilken studiemedelsavgift har fastställts och som fr.o.m. år 1984 har minst fem år kvar på återbetalningstiden. Den förhöjda premien kommer att utgå med mellan 5 % och 20 % beroende på antalet kvarvarande återbetalningsår. Bakgrunden till förslaget är ett intresse av att i rådande statsfinansiella läge ytterligare stimulera förtida återbetalningar av studiemedel. För den återbetalningsskyldige innebär förslaget – mot bakgrund av att reglerna för återbetalning av studiemedel är mycket fördelaktiga – endast ett erbjudande om att tillgodogöra sig den framtida vinsten omedelbart.

Propositionen i nu berörd del har inte föranlett något motionsyrkande och utskottet biträder förslaget.

Medelsanvisningen

Regeringen har i proposition 1982/83: 100 bil. 10 (utbildningsdepartementet) under litt. G punkt G 8 Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande föreslagit riksdagen att i avvaktan på särskild proposition i ämnet för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 5 720 000 kr. I nämnda

anslag ingår 2 500 000 kr. som har förts över från anslaget Bidrag till sjukförsäkringen.

I proposition 1982/83: 129 har regeringen mot bakgrund av att propositionens övriga förslag inte förutsätter någon anslagsomläggning förrän budgetåret 1985/86 föreslagit riksdagen att till Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 3 220 000 kr.

Utskottet tillstyrker regeringens i proposition 1982/83: 129 framlagda förslag om medelsanvisning till Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *studerandehälsovårdens inriktning och organisation* att riksdagen godkänner vad som i proposition 1982/83: 129 föreslagits beträffande studerandehälsovårdens inriktning och organisation,
2. beträffande *tidpunkten för införande av ett nytt statsbidragssystem* att riksdagen med bifall till proposition 1982/83: 129 och med avslag på motion 1982/83: 2368 yrkande 1 godkänner vad som i propositionen föreslagits om tidpunkten för införande av ett nytt statsbidragssystem,
3. beträffande *resetillägg för gymnasieelever* att riksdagen med bifall till proposition 1982/83: 129 och med avslag på motion 1982/83: 2354 godkänner vad som i propositionen föreslagits om resetillägg för gymnasieelever,
4. beträffande *hänsynstagande till elevs önskemål vid avgörande av resesätt* att riksdagen avslår motion 1982/83: 2360,
5. beträffande *studiehjälpberättigade elever som bor och studerar utomlands* att riksdagen avslår motion 1982/83: 2368 yrkande 2,
6. beträffande *tillfälligt förhöjd premie vid förtida återbetalning av studiemedel* att riksdagen godkänner vad som i proposition 1982/83: 129 föreslagits om tillfälligt förhöjd premie vid förtida återbetalning av studiemedel,
7. att riksdagen med bifall till proposition 1982/83: 129 antar i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349),

8. beträffande *medelsanvisningen*

att riksdagen med bifall till proposition 1982/83: 129 och med anledning av proposition 1982/83: 100, bil. 10, litt. G, punkt G 8 till *Bidrag till hälso- och sjukvård för studerande* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 3 220 000 kr.

Stockholm den 10 maj 1983

På socialförsäkringsutskottets vägnar

NILS CARLSHAMRE

Närvarande: Nils Carlshamre (m), Börje Nilsson (s), Allan Åkerlind (m), Ralf Lindström (s), Lars-Åke Larsson (s), Gullan Lindblad (m), Elis Andersson (c), Ulla Johansson (s), Lena Öhrsvik (s), Karin Israelsson (c), Nils-Olof Gustafsson (s), Barbro Nilsson i Visby (m), Ingegerd Elm (s), Rune Backlund (c) och Margó Ingvardsson (vpk).

Reservation*Resetillägg för gymnasieelever (mom. 3)*

Nils Carlshamre (m), Allan Åkerlind (m), Gullan Lindblad (m), Elis Andersson (c), Karin Israelsson (c), Barbro Nilsson i Visby (m) och Rune Backlund (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Enligt vad" och slutar med "behandlad del." bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den i propositionen framförda uppfattningen att det är angeläget med en förändring av reglerna för resetillägg eftersom nuvarande system i många fall leder till en onödig byråkrati. Enligt utskottets mening föreligger det dock en stor risk för att det i propositionen föreslagna systemet med ett riktat statsbidrag till länshuvudmännen medför nya administrativa kostnader och missgynnar kommuner med dåligt utbyggd kollektivtrafik och således elever i glesbygd. Utskottet anser därför att det i motion 2354 föreslagna systemet med ett riktat statsbidrag till primärkommunerna innebär en bättre lösning. Härigenom kan man lättare åstadkomma en samordning mellan gymnasieelevernas resor och skolskjutsar för grundskoleeleverna, vilket skulle vara till gagn för elever i glesbygd. Vidare kan, enligt utskottets mening, förslaget i motionen medge alternativa lösningar och större hänsynstagande till den enskilde elevens behov. Såsom framhållits i motionen blir också sedvanliga kommunala likställighetsprinciper härigenom tillämpliga vilket torde innebära hel kostnadstäckning för de elever som bor vid sidan av kollektivtrafiksystemet. Med det anförda avstyrker utskottet propositionens förslag om ett riktat statsbidrag till länshuvudmännen och tillstyrker förslaget i motion 2354 om ett riktat

statsbidrag till primärkommunerna. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Genom att" och slutar på s. 8 med "är påkallad." bort ha följande lydelse:

Mot bakgrund av vad utskottet ovan anfört om ett riktat statsbidrag till primärkommunerna anser utskottet att motion 2360 härigenom blivit tillgodosedd.

dels att utskottet under moment 3 bort hemställa

3. beträffande *resetillägg för gymnasieelever*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2354 och med avslag på propositionen i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett riktat statsbidrag till primärkommunerna.

Förslag till

Lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

Härigenom föreskrivs i fråga om studiestödslagen (1973: 349)

dels att 3 kap. 8 § skall upphöra att gälla,

dels att 1 kap. 2 §, 3 kap. 3 och 9 §§ samt 8 kap. 57, 69 och 85 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

2 §

Studiehjälp består av studiebidrag jämte tillägg, återbetalningspliktiga studiemedel och resekostnadsersättning.

Tillägg till studiebidraget utgår i form av inackorderingstillägg, *resetillägg*, inkomstprövat tillägg och behovsprövat tillägg.

Tillägg till studiebidraget utgår i form av inackorderingstillägg, inkomstprövat tillägg och behovsprövat tillägg.

3 kap.

3 §

Studiehjälp utgår från och med kvartalet efter det under vilket den studerande fyllt 16 år, om ej annat följer av andra eller tredje stycket.

Inkomstprövat tillägg utgår från och med månaden efter den under vilken den studerande fyllt 17 år.

Inackorderingstillägg, *resetillägg* och behovsprövat tillägg utgår även till studerande som ej uppnått sådan ålder som anges i första stycket.

Inackorderingstillägg och behovsprövat tillägg utgår även till studerande som ej uppnått sådan ålder som anges i första stycket.

9 §

Vid prövning av fråga om inackorderingstillägg *eller resetillägg* på grund av ändrade förhållanden får hänsyn ej tagas till sådan ändring som skett mindre än en månad före slutet av läsåret eller sådan del av läsåret för vilken studiebidrag beviljats.

Vid prövning av fråga om inackorderingstillägg på grund av ändrade förhållanden får hänsyn ej tagas till sådan ändring som skett mindre än en månad före slutet av läsåret eller sådan del av läsåret för vilken studiebidrag beviljats.

8 kap.

57 §

Frivillig återbetalning under avgiftsår tillgodoräknas den återbetalningsskyldige på samma sätt som slutlig avgift för året. Betalningen förhöjes med en tiondels procent för varje helt år som vid inbetalningstillfället återstår till utgången av det år, under vilket den återbetalningsskyldige fyller 65 år. Förhöjningen får dock ej ske med högre belopp än som motsvarar tre och en halv procent.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Regeringen kan bestämma att frivillig återbetalning, som sker under viss angiven tidsperiod, skall förhöjas utöver vad som följer av första stycket.

Har beslut om att debitera den återbetalningsskyldige preliminär avgift eller kvarstående avgift helt eller delvis förfallit enligt 66 § på grund av att den återbetalningsskyldige ej erlagt det debiterade beloppet eller del därav, avräknas dock frivillig betalning i första hand på det obetalda beloppet, sedan detta omräknats enligt tredje stycket. Vid denna avräkning tillgodoräknas ej någon förhöjning enligt första stycket.

Har beslut om att debitera den återbetalningsskyldige preliminär avgift eller kvarstående avgift helt eller delvis förfallit enligt 66 § på grund av att den återbetalningsskyldige ej erlagt det debiterade beloppet eller del därav, avräknas dock frivillig betalning i första hand på det obetalda beloppet, sedan detta omräknats enligt fjärde stycket. Vid denna avräkning tillgodoräknas ej någon förhöjning enligt första stycket eller enligt bestämmelser som avses i andra stycket.

Det obetalda beloppet multipliceras med det regleringstal som fastställts i slutet av det avgiftsår för vilket det obetalda beloppet påförts den återbetalningsskyldige. Det belopp som därvid erhålles multipliceras i sin tur med det regleringstal som fastställts under närmast följande avgiftsår. Motsvarande sker för varje påföljande avgiftsår till och med avgiftsåret närmast före det under vilket den frivilliga återbetalningen sker.

69 §

Extra avgift beräknas på följande sätt. Det obetalda belopp i fråga om vilket beslut om debitering förfallit enligt 66 § multipliceras först med det regleringstal som fastställts i slutet av det avgiftsår för vilket beloppet debiterats den återbetalningsskyldige. Det belopp som därvid erhålles multipliceras i sin tur med det regleringstal som fastställts under närmast följande avgiftsår. Motsvarande sker för varje följande avgiftsår till och med året närmast före det under vilket den återbetalningsskyldige fyller 65 år eller, i fråga om återbetalningsskyldig som avlidit före det år när han skulle ha fyllt 65 år, avgiftsåret två år före det under vilket han avlidit.

Vid multiplikation enligt första stycket för visst avgiftsår medräknas ej sådant belopp som på grund av frivillig återbetalning under tidigare avgiftsår avräknats enligt 57 § andra och tredje styckena.

Vid multiplikation enligt första stycket för visst avgiftsår medräknas ej sådant belopp som på grund av frivillig återbetalning under tidigare avgiftsår avräknats enligt 57 § tredje och fjärde styckena.

Extra avgift får icke i något fall överstiga återbetalningsbeloppet vid närmast föregående års utgång.

85 §

Belopp som någon är berättigad att återfå enligt 74 eller 75 § men som enligt 76 § ej återbäres på grund av att viss avgift ej erlagts räknas som avbetalning på den obetalda avgiften.

Nuvarande lydelse

Sådant överskjutande belopp som avses i 74 § första stycket och som ej återbäres på grund av att den återbetalningsskyldige ej begär det jämföras med slutlig avgift för året. Bestämmelserna i 57 § första stycket äger därvid ej tillämpning.

Föreslagen lydelse

Sådant överskjutande belopp som avses i 74 § första stycket och som ej återbäres på grund av att den återbetalningsskyldige ej begär det jämföras med slutlig avgift för året. Bestämmelserna i 57 § första stycket eller de bestämmelser som avses i 57 § andra stycket skall därvid ej tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1983.